

Weekendavisen

Weekendavisen A/S
Pilestræde 34, 1147 København K.
Telefon: 33 75 25 33 Telefax: 33 75 20 50
e-mail: bwa@weekendavisen.dk



Grøn omstilling

ME^D klimatopmødet COP21 lige om hjørnet har Kina i denne uge meddelt den undrende omverden, at den kinesiske afbrænding af kul siden år 2000 hvert år har ligget omkring 17 procent over det officielt kendte niveau. Det betyder, at kineserne har udledt omkring en milliard tons CO₂ mere, end man hidtil har troet. Kina står i forvejen for verdens største udledning af drivhusgasser. Og dét har man tænkt sig at blive ved med; de kinesiske løfter til verdenssamfundet består i, at man vil lade udledningen toppe i 2030, hvorpå den skulle gå nedad igen. Det eneste mærkbare pres, som i Kina skubber i retning af mindre udledning, er den afskyelige smog fra ufiltreret kulrøg, der forpster luften i landets storbyer og nedbryder befolkningens helbred. Men Kina er som bekendt et diktatur, så folkeligt pres er ikke nogen virkelig magtfaktor. Så vidt vides, er der ingen i Kina, der drømmer om at begrænse svineriet af hensyn til klodens fremtid og den slags.

K^INA er ved klimatopmøderne altid parat med det argument, at kineserne er i deres gode ret til at fyre fossile brændstoffer af i det omfang, der skulle vise sig nødvendigt for at opnå samme rigdom som USA og de rigeste lande i Europa. Dette retfærdighedsargument er fuldkommen resistent over for appeller vedrørende klodens befindeende, klimaet og alt det øvrige, der driver den vestlige diskussion om drivhusgasserne. Det kinesiske standpunkt befinder sig simpelthen på en anden planet.

O^G det uhyggelige ved denne samtale om goddag-mand-økseskaft er ikke, at hvis nogen skal gøre noget ved klimaet, så er det os. Det rigtig uhyggelige er, at vi ikke kan gøre nogen forskel, simpelthen fordi Kina er så stort og kineserne så mange. Vi kunne alle sammen tage livet af os selv og på den måde holde op med at puste CO₂ ud i atmosfæren, og det ville betyde nul og niks i sammenligning.

I^{NDONESIEN} gør sig også i denne tid bemærket med sin indflydelse på klodens befindeende. Landet har en kæmpestor og hastigt voksende produktion af palmeolie til biodiesel; det er som bekendt et produkt, der skal erstatte brændstoffer af fossil oprindelse. For at skaffe plads til denne

herlige afgrøde afbrænder indoneserne deres gamle, artsrige skove, særligt regnskoven på Borneo; de påsatte brande kommer med forfærdende regelmæssighed helt ud af kontrol, og forureningen fra denne månedlange apokalypse spredt sig over store dele af kloden. Isen på havet omkring Nordpolen og Grønlands indlandsis bliver således dækket af et fint lag sort aske fra Indonesien. Hvilket påviseligt er en af de betydningsfulde faktorer i afsmeltningen af ismasserne. Den sorte is fanger solen og bliver varmet op på en helt anderledes effektiv måde, end hvis en ren, hvid overflade havde reflekteret lyset.

S^{TRIDER} al denne ødelæggelse smod menneskeheden langsigtede interesser, så er der alligevel ingen, der formår at standse den. Heller ikke det meget omtalte gode eksempel, som EU i almindelighed og Danmark i særdeleshed smigrer sig med at ville være. Og som i denne uge endnu en gang gav sig udslag i, at den tidligere klimakommissær, nuværende formand for KR-fonden Connie Hedegaard anbefalede, at staten støtter vindmølleindustrien.

D^{ANMARK} har tidligere kunnet gøre opfindelser, der blev udbredt til hele Jorden. Men betingelsen har altid været, at køberne derude kunne se deres egen fordel ved sagen. Den indonesiske biodiesel er et udmærket eksempel på sådan en teknologi-import. Desværre med andre virkninger end de tilsigtede, men ikke desto mindre et godt eksempel på global udbredelse af indbringende påfund.

F^{ORG}/EVES har det derimod været på klimatopmøderne at henvise til menneskeheden fjernere fremtid; Maldiverne profilerer sig på Atlantis-scenarier for at få CO₂-udledende fly-turister ud at gyse på stedet. Nu et og egeninteressen vinder hver gang. Det er kun et hjemligt publikum, man gør indtryk på ved at hælde offentlige penge i danske industrier, der skal foregå lande som Kina og Indonesien med gode eksempler. Hvis endelig man skulle forestille sig et teknologisk eksempel, der kunne tiltrække kinesisk eller indonesisk opmærksomhed, så skulle det ellers netop være noget, der var lukrativ uden skattefinansiering. Hvis man vil forbedre verden, må man begynde med at forstå den, som den er. *A.K.*

Inklusionsideologi

B^{ØRN} »med særlige behov« er et budtryk, der dækker over alt mellem himmel og jord af tilstande, som indtil for nylig krævede særlige hensyn. Døvhed, blindhed, lammelse foruden de åndelige skavanker, hvis navne er blevet uærvnelige. Opmærksomhedsforstyrrelser, autisme, fysiske og psykiske handicap af forskellig sværhedsgrad; alle børn skal i princippet gå i den samme type skole, i den samme gruppe med den samme undervisning. Lærerne skal så indrette deres undervisning af de 28 børn i klasseværelset således, at de »inkluderede« børn får samme udbytte som dem, der ikke trænger til at blive »inkluderede«, fordi de bare er normale. Altså befinder sig inden for det spektrum, man forstår som normalitet.

S^{KUBBES} børn med særlige behov i stor stil ind i almindelige klasser, stiller det naturligvis nye krav til undervisningen og skolens kultur. Danmarks minister for børn og undervisning, Ellen Trane Nørby, har i denne uge nedsat en arbejdsgruppe af folk, der på forskellig vis er ansat til at føre visionerne om inklusion ud i livet. Og som altså referer direkte til deres politiske herrer. Desuden har ministeren udsendt en pressemeddelelse, hvoraf fremgår, at her går det godt, fru Kammerherreinde.

O^{MKRING} dette spørgsmål findes der imidlertid ubekvemt viden, som ministeren ikke lige har syntes, offentligheden skulle delagtiggøres i. Man har nemlig på et tidspunkt været fornuftig nok til at finansiere et forskningsprojekt desangående med blandt andre professor Niels Egelund fra Aarhus Universitet. Resultaterne

af forskningen foreligger som en stribe rapporter, og dér ser det mindre rosenrødt ud.

U^{DEN} at tage sig af forskningsresultaterne jubler den inklusionsentusiastiske minister af sted med kurs mod den lysende fremtid. Egelund og fæller dokumenterer ellers, at der er ganske alvorlige problemer; i mange kommuner har lærere slet ikke lært, hvordan de skal håndtere de »særlige behov«, før de vupti har dem siddende i klassen. Og de fleste steder er det »uklart«, om der egentlig er fulgt penge med børnene fra de særlige institutioner, de kom fra, og til den almene skole, hvor de nu forventes at begå sig.

A^{NSVARLIG} omgang med både de »inkluderede« børn og dem, der ikke trænger inklusion, forudsætter naturligvis, at lærerne ved noget om deres tilstande, evner og behov. Man kan ikke nøjes med at spille efter gehør, sådan som man i årtier har forventet det af lærerne.

O^{VERVEJELSE} over de almindelige børns tarv synes ikke at have ligget nogen myndighed på sinde; de er bare midlet til at inkludere de ualmindelige. Ministeren hæfter sig i sin pressemeddelelse ved, at børnenes rapporterede trivsel ikke synes at have lidt væsentlig skade. De søde små finder sig altså fromt i, at man sparer på deres skolegang under dække af ideologisk progressivitet; de er stadig glade. Hvad der yderligere kunne være hensigten med skolegangen, synes ikke at interessere ministeren. *A.K.*

DEBAT

Bankernes penge

Ib Ravn, lektor ved Aarhus Universitet og bestyrelsesmedlem i Gode Penge

Finansrådet er bankernes interesseorganisation, og på rådets hjemmeside kan man finde en idyllisk udlægning af den rolle, banker spiller i samfundet: »Banker skaber kontakt mellem dem, der vil låne penge, og dem, der ønsker at spare op. Bankernes unikke rolle som 'pengeformidlere' skaber blandt andet værdi ved at gøre det nemmere og billigere at låne og spare op. (...) Bankerne leder pengene i samfundet derhen, hvor de gør størst gavn.«

Ja, det er jo vores børnelærdom: I banken låner man andre menneskers penge. Men nej. Der foregår i disse år en international debat om pengesystemet og bankernes kontrol med det. En række forskere påpeger, at virkeligheden er løbet fra glansbilledet. Bank of England skriver for eksempel i en skelsættende artikel i april 2014: »Det er en almindelig misforståelse, at banker fungerer som mellemmand, der udlåner den opsparring, som indskydere har placeret hos dem.«

Andre tager stærkere ord i deres mund og kalder den klassiske udlægning for »komplet mytologisk« – sagt af den tidligere direktør for det britiske finansilsyn, Lord Adair Turner, der nu er bestyrelsesformand for det George Soros-sponsorerede Institute for New Economic Thinking.

Jamen, hvad laver banken så? Den skaber nye penge, og den gør det i selve udlånsprocessen. Som Bank of England skriver: »Når en bank yder et lån, skaber den samtidig et dertil svarende indskud på lånerens bankkonto, hvorved banken skaber penge.« En af de tre direktører for vores egen Nationalbank, Hugo Frey Jensen, har sidste år i en pressemeddelelse fra banken den 23. september sagt det



ILLUSTRATION: CHARLOTTE PARDI

lige så klart: »Bankerne skaber indlån og dermed penge i forbindelse med, at de låner penge ud.« Professor i økonomi ved Southampton University Richard A. Werner udtrykker det endnu kortere, i en videnskabelig artikel fra 2014: »Banker skaber penge som tryllestøv.«

I Danmark skaber bankerne cirka 95 procent af pengemængden. I gode tider er banker vilde med at låne penge ud, det vil sige skabe nye penge, og derved blæser de bobler op, såsom boligboblen i årene frem til 2008. Når boblen er eksploderet, holder bankerne igen, klogt af skade. De skaber og udlåner ikke så mange nye penge, og samfundsøkonomien har svært ved at komme ud af krisen, som nu, hvor små og mellemstore virksomheder ikke kan få kredit til at udvide butikken og få hjulene i gang igen.

Bankernes alt for frie pengeskabelse er en central årsag til bobler, kriser og recession. Nationalbanken kan gøre meget lidt for at bremse bankernes kapløb mod

afrunden, hvilket vi så i årene op til 2008. Disse nyere indsigter om bankernes enorme indflydelse på pengemængden og økonomiens tilstand er aldeles fraværende på Finansrådets hjemmeside. Den tilbudte forklaring er så tidssvarende som billederne af bondegårde med to køer og tre høns på mejeriprodukter. Selvfølgelig ved Finansrådets ledelse, hvad banker går og laver. Må jeg opfordre til, at de kommunikationsmedarbejdere, der vedligeholder hjemmesiden, bliver opdateret, så befolkningen ikke længere stikkes blår i øjnene?

Opgør

*Claus Bryld, professor, dr.phil.
Strandvejen 223, 2920 Charlottenlund.*

Til Mikkel Plum (23.10.) er der blot at sige, at man kan gøre op med den politiske fanatisme eller radikalisme på mange måder. Man kan som Plum konvertere

Energi. Hele sektoren er ved at forandre sig til uigenkendelighed i takt med, at husstande selv kan producere solenergi. og vindkraftproduktionen vokser. Prisen på solceller rasler ned, og nye batterityper kan oplagre el.

Vi er alle tyskere

AF KURT WISSENDORF MØLLER

Forleden blev jeg meget glad, da jeg talte med en økonom, som for nylig havde været til en konference i Singapore, hvor man havde drøftet de fossile energikilders fremtid og alternativene hertil. Fremtrædende forskere havde her givet en fremskrivning af udsigterne for de kommende årtier, og alle pegede på, at verden inden år 2050 har omlagt ikke bare energiforsyningen men også transportsystemet fuldstændig.

Mit spørgsmål var så, hvorfor det vil kunne betale sig. Og svaret lød, at jamen, »det var, fordi I foreslog og kæmpede for, at energiproduktion skulle foregå ved at bruge vindens energi og andre, lignende energiformer.« Så var det, jeg blev glad; min generations kamp for at spare ressourcer og skabe forureningsfri teknik har bevirket, at der fremover vil være forureningsfri energi til rådighed i tilstrækkelige mængder og på de tidspunkter, der er brug for dem. Vi havde set rigtigt, sagde økonom, og i de næste halvtreds år vil det føre til en helt anden verden.

Det var selvfølgelig ikke kun den politiske venstrefløj, der bar det frem politisk, men selve grundlaget blev skabt i en række organisationer som OOA, og historien har allerede givet os ret i, at Danmark var frontløbere i denne udvikling. Et lille homogent folk, der med et demokratisk system, der gennem tresserne og halvfjerdsnerne gav mere og mere plads til nede-

frakommende aktiviteter. Men hvorfor er vi så alle sammen tyskere i dag? Fordi det er tyskerne, der har overtaget stafetten.

Inden for en periode på bare otte år har Tyskland øget sin el-produktion baseret på sol, vind og andre geotermiske metoder fra fem til 16 procent, mens resten af verden i samme tidsrum har bevæget sig fra én til syv procent. Indtil videre er det først og fremmest atomkraften, der er blevet udfaset, men de fremtidige forventninger er, at denne udvikling vil fortsætte og sætte den traditionelle måde at frembringe el på under så hårdt pres, at det vil fremtvinge ændringer også i transmissionsnettet, fordi både produktion og transport sker i store centrale enheder, der ikke kan konkurrere med de decentrale systemer, der i stigende omfang producerer el på basis af vindmøller og ikke mindst solpaneler.

En undersøgelse, som Bloomberg har lavet, viser, at grossistpriserne er i et jævnt fald fra 72 euro pr. MWh i Tyskland i 2008 til godt 30 euro pr. MWh i 2015.

Kort sagt, el-sektoren er ved at ændre både produktionsmåde og transmission af el til ukendelighed, ikke fordi der ikke er gas, kul og olie nok, men ganske enkelt fordi der nu er så mange, der bruger el fra alternative kilder, at central produktion er blevet for dyr.

Solceller er nu blevet så billige at producere, at de lander på toppen af flere og flere huse, hvorved en stigende andel af el-behovet produceres her og osse

anvendes her, hvilket vil sige, at behovet for tilført el er kraftigt reduceret eller helt fraværende.

Det andet problem, der er ved at blive løst, er opbevaringen af strøm, der hidtil ikke har været mulig i stor skala. Udviklingen af ion-lithium batterier har ændret muligheden for at oplagre el lokalt, så der kan dannes en bufferzone, hvis der skulle opstå svigt i det centrale system. For nærværende regner man med, at der i fremtiden vil være oplagret så meget el lokalt, at det kan give en tre-fire timers respit, inden systemet sætter ud. I det centrale system, drejer det sig om sekunder.

Hertil kommer udviklingen af andre batterityper såsom genopladelige redox-flow batterier, som inden for de næste to år forventes at blive billigere end lithium-ion teknologien. Dermed er grundlaget skabt for, at elektrisk energi kan produceres og opbevares lokalt, og det vil inden for de næste 15 år udkoncurrere storskala-produktion i centrale elværker.

Tilbage bliver behovet for transmission. I Danmark er vi så heldige i begyndelsen af nulnerne at have etableret energinet.dk. Det vil lette omlægningen af energiproduktion her i landet og dermed udfase de store kraftværker og brugen af fossile brændsler.

Alle data bekræfter denne udvikling, og man kan være helt sikker på, at når kapitalen kan se en forretning i det, så vil det ske. Det er da en opmuntrende udvikling, som vi, der skabte grundlaget, kan overlade til vores efterkommere.

Troværdighed. Peter Juel Jensen manipulerer, når han fremhæver, at gymnasierne har fået flere midler, men ikke nævner, at de også har fået 25 procent flere elever siden 2008.

Afgrundsdyb mistillid til folkevalgte

AF RUNE MUNK-JENSEN

lektor i dansk og oldtidskundskab

Venstres ungdomsuddannelsesordfører Peter Juel Jensen forsvarer, at besparelserne på 8.700.000.000 kroner ikke nødvendigvis vil få nogen indflydelse på undervisningskvaliteten, heller ikke i gymnasierne.

Hans argumentation i P1 i sidste uge lød som følger: For det første kan man »plukke de lavthængende frugter« og spare andre steder end på undervisningen; for eksempel på »smartere indkøb, stordriftsfordele, automatisering, digitalisering og en anden og måske mere hensigtsmæssig organisering af arbejdet«, og som et eksempel på det sidste anførte Juel Jensen udlittering af pedel- og rengøringsfunktioner. For det andet er gymnasierne forkålede og er siden 2008 blevet tilført 31 procent flere midler.

Hvad angår det første punkt, så ved alle, at institutionerne er ganske hårdt pressede i forvejen, og selvom man sikkert nok kunne nøjes med at gøre rent i ulige uger, eller hvad ved jeg, så hænger der næppe 8.700.000.000 kr. i omstrukturering af gulvvask og venter på at blive plukket.

Tallet på de 31 procent dækker over, at uddannelsesinstitutionerne tildeles midler pr. elev, de dimiterer. Siden 2008 er der blevet 25 procent flere elever på gymnasierne. Derfor er der også blevet tilført 25 procent flere midler.

Dertil kommer en lønstigning til lærerne på seks procent, der i 2013 skulle bortlede opmærksomheden fra, at man ved samme lejlighed fjernede lærernes akkordret. Det åbnede døren for den slags besparelser, vi ser nu, fordi man uden videre kan lægge arbejdsbyrden fra alle de lærere, man nu må fyre, over på de tilbageblevne ansatte uden at aflønne dem for merarbejdet.

Juel Jensen påstår, at »elev nr. 24 er billigere end elev nr. 1, fordi faciliteterne jo er der i forvejen.« Det er noget sludder, for kapacitetsudvidelser af den størrelsesorden hverken bygger, opvarmer eller rengør sig selv, og desuden kan lyttere uden kendskab til branchen ikke forventes at kende baggrunden for Juel Jensens manipulation.

Ingen af de forhold lægger imidlertid nogen dæmper på Juel Jensens sagsfremstilling, og det, der foruroliger – udover bekymringen for mit eget område, nemlig gymnasieundervisningen – er, at ingen tilsyneladende

gør ophævelser, endside tager notits af forvanskningen.

Hvis regeringens ordfører på mit område bevidst forvansker og vildleder, uden at det tilsyneladende får konsekvenser, hvordan kan jeg så som helt almindelig borger stole på, at de oplysninger, jeg får af regeringens ordførere på alle de områder, jeg ikke ved noget om, ikke er lige så sandhedsfordrejdende?

Konsekvensen er, at jeg som borger her i landet sidder tilbage med en afgrundsdyb mistillid til de folkevalgte professionelle såvel som personlige integritet, ud over, naturligvis, mistilliden til validiteten af de oplysninger, der er selve forudsætningen for at kunne deltage kvalificeret i en hvilken som helst demokratisk proces.

Spørgsmålet er, om et demokrati i længden kan tåle gang på gang at blive bekræftet i den mistillid, uden at det udarter til enten despoti eller anarki. Historien taler imod det, og de sidste 25 år har vel budt på en større koncentration af eksempler på netop det end nogen anden tidsalder; eksempler, vi i vores del af verden ikke har været kede af at kommentere.

Men har vi også lært noget af dem? Det ser desværre ikke sådan ud.